

PSİKOTROP İLAÇLAR

Prof.Dr. Ender YARSAN

Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi
Farmakoloji ve Toksikoloji Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

Psikotrop İlaçlar

- Davranış ve psişik bozukluklarda etkili
- Bazıları hayvanlarda da kullanılır
 - Uyarıcı
 - Baskılayıcı
 - Saptırıcı etki yapanlar
- Baskılayıcılar
 - Uyku ilaçları
 - **Nöroleptikler**
 - **Tranklizanlar**

Nöroleptikler

- Belirgin bir yatışma-uyku hali olmaksızın hareketlerde yavaşlama, çevreden gelen uyarılara cevap vermede isteksizlik, çevreye ilgisizlik, fikirlerde bulanıklık yaparlar
- Buna karşılık, motor faaliyet, bellek, hatırlama, akıldan hesap yapma, dikkat gibi yeteneklerde genellikle bir değişiklik veya azalma olmaz
- Psikozlar, sinirsel ve sinirsel olmayan hastalıklar
- **Hastanın tutulup, zaptedilmesi**

Etki şekilleri

- **Dopamin** reseptörlerini bloke ederek
- Sağaltım güvenlikleri son derece iyi
- Çırpınma önleyici etkileri yoktur

Nöroleptikler

Sınıflandırma

- Fenotiyazin ve benzerleri
- Butirofenonlar
- Diğerleri

Fenotiyazin ve benzerleri

- Dimetilaminopropil fenotiyazinler
- Piperazin fenotiyazinler
- Piperidin fenotiyazinler
- Tiyoksanten türevleri

Nöroleptikler

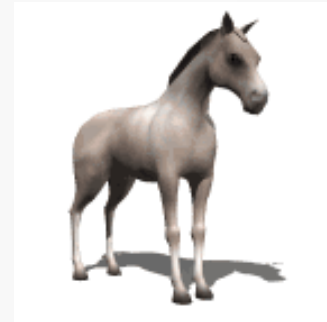
Klorpromazin

- Farmakokinetik
 - Di ve Ki uygulanır
 - %95-98'i plazma proteinlerine
 - **Kahve ve çay** çöktürücü etki oluşturur
- Etkileri
 - Yatıştırıcı; nöroleptik etkiler
 - MSS'nde iskelet kas tonusunu azaltır
 - OSS üzerine önemli etki
 - Kalp damar sistemini baskılar
 - İskelet kaslarını gevşetir

Nöroleptikler

- İstenmeyen etkileri
 - Katekolaminlerin kalbe etkilerini değiştirir
 - Teratojenik etki ve kalıntı riski
- İlaç etkileşimleri
 - Adrenalinle bir arada kullanılamaz
 - Organik fosforlular ve neostigminle
 - Barbitüratlar, opioidler, anesteziklerle
- Atlarda kullanılmamalı
- Kullanılması
 - Premedikasyon, tutma, yeni çevreye alışma, deri hastalıkları, kusma,

Nöroleptikler

- **Asepromazin**
 - En etkili olanlardan
- **Promazin**
 - Atlar ilaca iyi tahammül eder
- **Propiopramazin**
- **Trimeprazin**
- **Perfenazin**

Nöroleptikler

Butirofenonlar

- 4-fenilpiperidin türevi
- Piperazin grubu fenotiyazinlere benzer
- Kan basıncını daha az düşürür
- Haloperidol, droperidol, benzperidol, azaperon
- Genellikle dopaminerjik reseptörlere etkirler

Droperidol

- En kısa etkili butirofenon
- Fentanil ile nörolept analjezide
- Kusma kesici etkisi yüksek

Nöroleptikler

Haloperidol

- İnsanda psikotik bozukluklarda en çok ...

Azaparon

- Oldukça güvenli, kısa etki süreli

Diğer nöroleptikler

- Pimozid, klozapem, sulpirid

Genel istenmeyen etkileri

- Ekstrapiramidal
 - Akut distonik tepkimeler
 - Parkinsonizm
 - Akatasia
- Hormonal

Tranklizan ilaçlar

- Korku, endişe, heyecanı yatıştıran; sakinleştirici
- Çizgili kaslarda gevşeme
- Dikkat isteyen işlerde çalışanlarda kullanılmaz
- **Etki şekilleri**
 - MSS'nde limbik sistemi etkileyerek
 - GABA-GABA reseptörü – klor iyonoforu
 - Benzodiazepinler kendi reseptörlerini...
- **Kullanım yerleri**
 - Yatıştırıcı, uyku doğurucu, çırpınma önleyici, kas gevşetici

Tranklizan ilaçlar

- **Sınıflandırma**

- Benzodiazepinler, propandiol ve difenimetan türevleri, azapironlar, rauwolfia alkaloidleri

Benzodiazepinler

Özellikleri

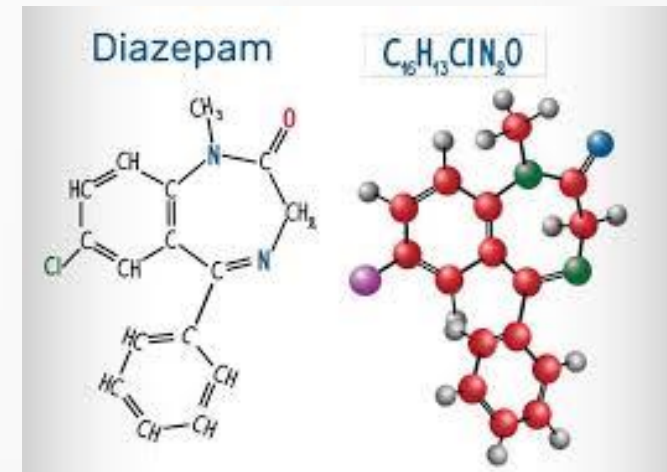
- Çok kısa, kısa, orta ve uzun etkililer

Farmakokinetik

- Ağızdan ve parenteral
- Metaboliti; demetildiazepam

Bağımlılık

- 10 hafta ve daha uzun kullanım

Tranklizan ilaçlar

- **Diazepam**

- **Farmakokinetik**

- Sindirim kanalından hızlı emilir
 - Biyoyararlanım %75
 - Plazma proteinlerine yüksek oranda

- **Etkileri**

- Tranklizan, yatıştırıcı, kas gevşetici, çarpınma önleyici

- **Kullanılması**

- Veteriner hekimlikte;
 - Preanestezik, kas gevşetici, çarpınma önleyici, iştah açıcı,...
 - Kedilerde kullanılamaz
 - Vahşi hayvanlarda ketaminle birlikte

Tranklizan ilaçlar

- **Klordiazepoksit**
 - Teratojenik etkili
 - Vahşi hayvanlar, domuzlarda
- **Midazolam**
 - Ki, hızlı ve yüksek emilim
 - Ağızdan da uygulanır
 - İlk geçiş etkisi; %30-70 biyoyararlanım
- **Okzazepam**
- **Flumazenil**

Tranklizan ilaçlar

Propandiol türevleri

•Meproamat

- Plazma proteinlerine çok az bağlanır
- Tranklizan, yatıştırıcı, uyku doğurucu, kas gevşetici

Azapironlar

Rauwolfia alkaloidleri

- Rezerpin,
- Metoserpat
 - Kanatlılarda içme suyuna katılarak

Sağlıklı Hayvan - Sağlıklı Gıda - Sağlıklı Toplum

Prof.Dr. Ender YARSAN

Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi
Farmakoloji ve Toksikoloji Anabilim Dalı
Öğretim Üyesi